

Zwaluwen in de polder

In de gemeente Haarlemmermeer komen diverse soorten zwaluwen voor, zoals de Oeverzwaluw bij de kunstmatige broedwand in Toolenburgerplas te Hoofddorp. Het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer (NMCH) wil graag meer kennis over alle soorten zwaluwen die in de Haarlemmermeerpolder worden waargenomen en welke zwaluwsoorten ook daadwerkelijk in de polder nestelen en waar. In dit 'Jaar van de Biodiversiteit', maar volgend vogeljaar willen we samen met bewoners en andere organisaties de zwaluwstand in Haarlemmermeer inventariseren. Om het bewoners gemakkelijker te maken heeft het NMCH een mooie overzichtelijke folder gemaakt. In de folder staan foto's van de Oeverzwaluw, Huiszwaluw, Boerenzwaluw en de Gierzwaluw (vliegend en bij nest). En enkele belangrijke kenmerken. Met behulp hiervan kunnen bewoners snel zien welke zwaluwen zij waarnemen bij hun huis, boerderij of werk. Of boven hun dorp.

Het NMCH wil met behulp van deze kennis samen met de gemeente meer doen aan bescherming van de bestaande broedplaatsen. Maar we kunnen er ook voor zorgen dat er meer plaatsen komen waar zwaluwen willen nestelen. Bijvoorbeeld door voorlichting over de zwaluwen en door te melden dat een zwaluwnest in en om het huis niet bij voorbaat rommel en overlast geeft. We willen vooral de positieve kanten van de zwaluw naar voren brengen, want zwaluwen vangen grote aantallen muggen en vliegen en zijn daardoor bijzonder nuttig.

Actie

Het NMCH roept de bewoners van de Haarlemmermeer op om met behulp van de folder door te geven waar welke zwaluwen voorkomen. De folder ligt bij de bibliotheken, de gemeentelijke servicecentra, dorpshuizen en natuurlijk het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer aan de Wieger Bruinlaan 7 in Hoofddorp. De folder kan ook worden opgevraagd, tel. 555 34 37 of info@nmch.nl. Aanmeldingen kunnen direct gedaan worden via de website van het centrum www.nmch.nl/zwaluwen of direct bij het centrum zelf. Uit alle meldingen tot eind september 2010 trekken we 10 formulieren. Deze inzenders krijgen een nestkast naar keuze.

Meer over het NMCH

Het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer is een in 2008 opgerichte stichting met als doelstelling het vergroten van de duurzaamheid van de gehele Haarlemmermeer. Het stichtingsbestuur wordt onder an-

dere gevormd door de vier oprichters: gemeente Haarlemmermeer, Schiphol Group, Rabobank, Regio Schiphol en De Meerlanden, afval en milieu. In 2010 heeft ook Ymere zich aangesloten.

Het NMCH is een onafhankelijk centrum waar bewoners, onderwijs, bedrijven en instellingen terecht kunnen met vragen over natuur, klimaat, milieu en duurzaamheid. Verder worden activiteiten geïnitieerd, gecoördineerd of georganiseerd voor alle deze doelgroepen.

Over het zwaluwenonderzoek publiceerde het NMCH in april het hierna volgende interview met polderecoloog Henk Nijenhuis.

‘Hoe meer we weten, hoe beter we zwaluwen kunnen helpen’

In deze tijd van het jaar komen de zwaluwen terug uit het zuiden. Eerst de Boerenzwaluwen, dan de Huiszwaluwen en Oeverzwaluwen en tot slot de Gierzwaluwen. Deze laatste zijn trouwens geen echte zwaluwen, maar lijken daar op en ze hebben eenzelfde leefwijze en eten hetzelfde voedsel eten: muggen en andere vliegende insecten. Het aantal zwaluwen lijkt de laatste jaren af te nemen, maar of dat echt zo is, en hoeveel er in de Haarlemmermeer voorkomen, is niet bekend. Reden om hierover te praten met de polderecoloog van de gemeente Haarlemmermeer, Henk Nijenhuis. Hij is door de gemeente Haarlemmermeer voor een deel van de week uitgeleend aan het nieuwe Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer.

Waarom is er zo weinig bekend over de zwaluwen in de Haarlemmermeer?

We weten wel wat over ze, maar beperkt. Van de verblijfplaatsen van de oeverzwaluwen weten we vrij veel, omdat die in kolonies nestelen in steile wanden. Daar hebben we er niet zoveel van en de belangrijkste broedplek is de kunstmatige oeverwand bij de recreatieplas Toolenburg. Die wordt elk jaar netjes in orde gemaakt door de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland samen met IVN Zuid-Kennemerland en vervolgens goed gebruikt. Daarnaast is er in 2009 maar één andere kolonie gezien, bij de Boseilanden.

Veel andere zwaluwsoorten nestelen onder de oude betonnen bruggen over de hoofdvaart en de zijvaarten, maar welke soort waar is niet helemaal duidelijk. Vaak zien we boerenzwaluwen vliegen, maar dat zijn eigenlijk geen koloniebroeders, ze zitten het liefst apart. Misschien jagen ze alleen onder de bruggen en broeden ze op boerderijen in de buurt? Huiszwaluwen kruipen wel bij elkaar, maar daarvan zien we er niet zoveel.

Hoeveel zwaluwen er verder onder dakranden of in schuren broeden is nooit onderzocht. En van gierzwaluwen, die op de daken onder pannen

en in stille hoekjes broeden, is niet eens bekend of ze wel broeden in Haarlemmermeer. Ze bouwen geen nesten van klei, waardoor ze niet opvallen. We zien er wel veel vliegen, maar een gierzwaluw kan honderden kilometers per dag afleggen. Ze kunnen dus heel goed uit Haarlem, Leiden of Amsterdam komen.

De Huiszwaluw. Foto NMCH

Zijn zwaluwen eigenlijk beschermd?

Ja, alle vogels zijn tijdens het broeden beschermd. Maar zwaluwen zijn extra beschermd, omdat ze elk jaar ongeveer dezelfde nestplekken gebruiken. Die plekken zijn daarom het hele jaar door de wet beschermd. Net als broedkolonies in bomen, zoals de reigers in het Hoofddorpse wandelbos. Daar komen de reigers elk jaar terug.

Een uitzondering is gemaakt voor de oeverzwaluwen. Die hoeven maar een steile wand te vinden of ze graven er hun holen in. Dat kan heel snel! Als een aannemer vlak voor het weekend een steile wand laat staan, kan hij maandag verrast worden door tientallen oeverzwaluwen in die wand. En dan moet hij ze tot na het broedseizoen met rust laten. Daarom worden spontane broedkolonies van oeverzwaluwen niet beschermd na het broedseizoen, maar de gemeente ziet het als haar taak

te zorgen voor voldoende steile wanden elk jaar. In samenwerking met Recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer.

Hoe wilt u meer van deze dieren te weten komen en waar wilt u dat voor weten?

Deze zomer willen we met behulp van de bevolking proberen zoveel mogelijk kennis op te doen over het voorkomen van de vier soorten zwaluwen. We vragen iedereen om alle zwaluwen die ze zien te melden bij het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer. Als we weten waar ze vliegen is dat mooi, maar nog liever horen we waar ze broeden. Dan kunnen we ze gericht gaan helpen. Door in de buurt nestplekken te maken met kunstnesten en zwaluwpannen, door modderpoeltjes te maken waar de vogels klei kunnen halen, door onder dakranden en bruggen ruwe randen te maken waar ze een nest tegen aan kunnen bouwen. Hoe meer zwaluwen, des te minder muggen. Via het NMCH vragen we de bevolking om mee te helpen en bij de gemeente kan met deze vogels rekening worden gehouden bij nieuwe bouwplannen.

Wat kunnen we doen?

Op de website van ons centrum (www.nmch.nl/zwaluwen) is informatie te vinden en een inventarisatieformulier. Daarop kan ingevuld worden om welke soort het gaat, waar die is gezien en of hij broedt. Als iemand geen internet heeft kan hij het formulier altijd bestellen bij het NMCH, telefoonnummer 023-555 3437.

Maar mensen kunnen ook zelf helpen, door kunstnesten op te hangen, of een modderpoeltje in de tuin te maken. Misschien is het bij boeren mogelijk om op hun land een steile wand boven een sloot af te steken voor de oeverzwaluwen. Ook bestaan er speciale dakpannen voor gierzwaluwen.

De kunstnesten en speciale dakpannen zijn via het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer verkrijgbaar.

Ook liggen er bij alle buurt- en dorpshuizen, gemeentelijke servicecentra en bibliotheken folders over de zwaluwen.

In september of oktober, als alle zwaluwen weer naar het zuiden zijn vertrokken, maken we de resultaten bekend.